Eiropas Parlaments
2024-2029

PIEŅEMTIE TEKSTI

P10_TA(2026)0066

Autortiesības un ģeneratīvs mākslīgais intelekts: iespējas un problemātika

Eiropas Parlamenta 2026. gada 10. marta rezolūcija par autortiesībām un ģeneratīvu mākslīgo intelektu: iespējas un problemātika (2025/2058(INI))

Eiropas Parlaments,

– ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 4., 16., 26., 114., 118. un 179. pantu,

– ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk "Harta") 17. panta 2. punktu,

– ņemot vērā Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās asamblejas 1948. gada 10. decembrī pieņemtās Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas (Rezolūcija 217 A) 27. pantu, kurā apstiprinātas tiesības brīvi piedalīties sabiedrības kultūras dzīvē, baudīt mākslu un darboties zinātnes progresa labā un izmantot tā sasniegumus, kā arī tiesības uz morālo un materiālo interešu aizsardzību saistībā ar zinātniskajiem, literārajiem vai mākslas darbiem,

– ņemot vērā Bernes Konvenciju par literatūras un mākslas darbu aizsardzību, kas grozīta 1979. gada 28. septembrī, un 1961. gada 26. oktobra Romas konvenciju par izpildītāju, fonogrammu producentu un raidorganizāciju tiesību aizsardzību,

– ņemot vērā 1994. gada 15. aprīļa Līgumu par intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektiem (*TRIPS*),

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 96/9/EK (1996. gada 11. marts) par datubāzu tiesisko aizsardzību[1] (turpmāk "Datubāzu direktīva"),

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2001/29/EK

[1] OV L 77, 27.3.1996., 20. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1996/9/oj.

(2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā[2] (turpmāk "Informācijas sabiedrības direktīva"),

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2004/48/EK (2004. gada 29. aprīlis) par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu[3],

– ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (Eiropas Padomes līgumu sērija Nr. 009) 1. protokola 1. pantu, kurā garantētas tiesības uz īpašumu miermīlīgu izmantošanu un kuru Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir interpretējusi kā pantu, kas ietver intelektuālā īpašuma tiesības, un ņemot vēra arī lietu *Anheuser-Busch Inc*. / Portugāle (2007. gada 11. janvāris),

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/24/EK (2009. gada 23. aprīlis) par datorprogrammu tiesisko aizsardzību[4],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula)[5],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2016/943 (2016. gada 8. jūnijs) par zinātības un darījumdarbības neizpaužamas informācijas (komercnoslēpumu) aizsardzību pret nelikumīgu iegūšanu, izmantošanu un izpaušanu[6],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 14. novembra Regulu (ES) 2018/1807 par satvaru nepersondatu brīvai apritei Eiropas Savienībā[7],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2019/790 (2019. gada 17. aprīlis) par autortiesībām un blakustiesībām digitālajā vienotajā tirgū un ar ko groza Direktīvas 96/9/EK un 2001/29/EK[8] (turpmāk "*CDSM* direktīva"),

---

2 OV L 167, 22.6.2001., 10. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/29/oj.

3 OV L 157, 30.4.2004., 45. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2004/48/oj.

4 OV L 111, 5.5.2009., 16. lpp.ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/24/oj.

5 OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj.

6 OV L 157, 15.6.2016., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/943/oj.

7 OV L 303, 28.11.2018., 59. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1807/oj.

8 OV L 130, 17.5.2019., 92. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/790/oj.

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2019/1024 (2019. gada 20. jūnijs) par atvērtajiem datiem un publiskā sektora informācijas atkalizmantošanu[9],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/1150 (2019. gada 20. jūnijs) par taisnīguma un pārredzamības veicināšanu komerciālajiem lietotājiem paredzētos tiešsaistes starpniecības pakalpojumos[10],

– ņemot vērā Komisijas 2020. gada 19. februāra balto grāmatu "Mākslīgais intelekts. Eiropiska pieeja – izcilība un uzticēšanās" (COM(2020)0065),

– ņemot vērā Vispasaules intelektuālā īpašuma organizācijas līgumu par autortiesībām un 2020. gada 29. maija pārskatīto jautājumu dokumentu par intelektuālā īpašuma politiku un mākslīgo intelektu (WIPO/IP/AI/2/GE/20/1 REV),

– ņemot vērā 2020. gada 20. oktobra rezolūciju par intelektuālā īpašuma tiesībām saistībā ar mākslīgā intelekta tehnoloģiju attīstību[11],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2022/868 (2022. gada 30. maijs) par Eiropas datu pārvaldību un ar ko groza Regulu (ES) 2018/1724 (Datu pārvaldības akts)[12]

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas 2023. gada 23. janvāra kopīgo Eiropas deklarāciju par digitālajām tiesībām un principiem digitālajai desmitgadei[13],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2023/2854 (2023. gada 13. decembris) par saskaņotiem noteikumiem par taisnīgu piekļuvi datiem un to lietošanu un ar ko groza Regulu (ES) 2017/2394 un Direktīvu (ES) 2020/1828 (Datu akts)[14],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1689 (2024. gada 13. jūnijs), ar ko nosaka saskaņotas normas mākslīgā intelekta jomā un groza Regulas (EK) Nr. 300/2008, (ES) Nr. 167/2013, (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1139 un (ES) 2019/2144 un Direktīvas 2014/90/ES, (ES) 2016/797 un (ES)

---

9 OV L 172, 26.6.2019., 56. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1024/oj.
10 OV L 186, 11.7.2019., 57. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1150/oj.
11 OV C 404, 6.10.2021., 129. lpp.
12 OV L 152, 3.6.2022., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/868/oj.
13 OV C 23, 23.1.2023., 1. lpp.
14 OV L, 2023/2854, 22.12.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2854/oj.

2020/1828 (Mākslīgā intelekta akts)[15],

– ņemot vērā Mario Dragi 2024. gada 9. septembra ziņojumu "Eiropas konkurētspējas nākotne",

– ņemot vērā Komisijas 2025. gada 29. janvāra paziņojumu "ES Konkurētspējas kompass", (COM(2025)0030),

– ņemot vērā Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma biroja 2025. gada 12. maija ziņojumu "*The Development of Generative Artificial Intelligence from a Copyright Perspective*" ("Ģeneratīvā mākslīgā intelekta attīstība autortiesību perspektīvā"),

– ņemot vērā Komisijas 2025. gada 16. jūnija paziņojumu "Digitālās desmitgades stāvoklis 2025. gadā. Turpinām veidot ES suverenitāti un digitālo nākotni" (COM(2025)0290),

– ņemot vērā vispārīga lietojuma MI prakses kodeksu, ko Komisija publicēja 2025. gada 10. jūlijā un kas ir spēkā no 2025. gada 2. augusta, un jo īpaši tā autortiesību nodaļu,

– ņemot vērā paskaidrojošo paziņojumu un veidni vispārīga lietojuma MI modeļu apmācības satura publiskam kopsavilkumam, ko Komisija publicēja 2025. gada 24. jūlijā un kas ir spēkā no 2025. gada 2. augusta,

– ņemot vērā pētījumu "*Generative AI and Copyright – Training, Creation, Regulation*" ("Ģeneratīvais MI un autortiesības: apmācība, izveide, regulējums")[16], ko pēc Juridiskās komitejas pieprasījuma pasūtījis Eiropas Parlamenta Tieslietu, pilsonisko brīvību un institucionālo lietu politikas departaments,

– ņemot vērā Reglamenta 55. pantu,

– ņemot vērā Juridiskās komitejas ziņojumu (A10-0019/2026),

A. tā kā tiesības uz īpašumu, tostarp intelektuālo īpašumu, ir nostiprinātas kā pamattiesības Hartas 17. pantā un ir skaidri noteiktas judikatūrā; tā kā šo tiesību ievērošana ir jāgarantē visos digitālās pārveides un ģeneratīvā mākslīgā intelekta (*GenAI*) attīstības posmos;

B. tā kā ES saskaras ar stratēģisku problēmu, kas saistīta ar atpalikšanu no starptautiskajām norisēm mākslīgā intelekta (MI) jomā; tā kā MI rīcības samitā 2025. gada februārī Parīzē Komisija paziņoja par MI kontinenta rīcības plānu, kura mērķis ir padarīt

---

15 OV L, 2024/1689, 12.7.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj.

16 *Lucchi N.* (2025), "*Generative AI and copyright: Training, Creation, Regulation*", atsauce PE 774.095, Eiropas Parlaments.

Eiropu par pasaules līderi MI jomā; tā kā tāpēc ir būtiski veicināt, nevis kavēt *GenAI* tehnoloģiju un pakalpojumu attīstību sabiedrības interesēs Eiropas Savienībā, lai aizsargātu Eiropas tehnoloģisko suverenitāti, konkurētspēju, daudzvalodu kultūru un inovācijas spējas, saglabājot uzticību tās vērtībām un nodrošinot, ka tehnoloģiskā attīstība atbalsta ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi, konkurētspēju un inovāciju, vienlaikus veicinot plašu piekļuvi MI tehnoloģijām visā ES; tā kā, lai saglabātu konkurētspēju sacensībā par *GenAI* uzlabošanu, ir vajadzīga arī piekļuve kvalitatīvam saturam un uzsvars liekams uz nozīmi, kāda ir taisnīgi atalgotai radošai nozarei kā augstas kvalitātes MI apmācības datu avotam;

C. tā kā radošajai un kultūras nozarei ir būtiska nozīme Eiropas vērtību un kultūras daudzveidības aizsardzībā, jo tā veido aptuveni 4 % no ES pievienotās vērtības un 6,9 % no ES iekšzemes kopprodukta; tā kā šajā nozarē ir nodarbināti aptuveni 8 miljoni cilvēku, uz kuriem balstās Eiropas kultūras daudzveidība, sociālā kohēzija, vērtības un demokrātiskais dialogs;

D. tā kā Deklarācijā par digitālajām tiesībām un principiem digitālajai desmitgadei ir noteikts mērķis nodrošināt taisnīgu, drošu un aizsargātu digitālo vidi, kurā ikvienam, tostarp maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), vajadzētu būt iespējai godīgi un inovatīvi konkurēt; tā kā tas ietver pasākumus digitālajā vienotajā tirgū piedāvāto produktu un pakalpojumu izsekojamības, drošuma un atbilstības veicināšanai; tā kā parakstītāji apņemas veicināt cilvēkcentrētas, uzticamas un ētiskas MI sistēmas, ko izmanto pārredzamā veidā un saskaņā ar ES vērtībām; tā kā deklarācijā ir uzsvērts, ka digitālajai pārveidei būtu jāveicina taisnīga un iekļaujoša sabiedrība un ekonomika un jāveicina kultūras un valodu daudzveidība, kā arī atvērtas tehnoloģijas un standarti, lai vēl vairāk stiprinātu uzticēšanos tehnoloģijām un patērētāju spēju izdarīt neatkarīgu un apzinātu izvēli;

E. tā kā ES digitālās desmitgades mērķi ,visticamāk, netiks sasniegti bez transformatīvām pārmaiņām tās investīciju vidē;

F. tā kā ES Konkurētspējas kompasa mērķis ir veicināt inovāciju, jo īpaši radot labvēlīgu vidi jauniem uzņēmumiem Eiropā, lai tie varētu sākt un paplašināt darbību saskaņā ar īpašu ES jaunuzņēmumu un augošo uzņēmumu stratēģiju, kas tika uzsākta 2025. gada 28. maijā; tā kā tas būtu jāpapildina ar iniciatīvu “Piemērot MI” visu lielumu uzņēmumiem, lai paātrinātu MI tehnoloģiju integrāciju stratēģiskās nozarēs un stiprinātu ES tehnoloģisko suverenitāti; tā kā kultūras un radošās nozares rada jaunas un kvalificētas darbvietas un veicina Eiropas ekonomikas izaugsmi, diplomātisko spēku un talantu rašanos; tā kā radošajā nozarē lielākā daļa uzņēmumu ir MVU;

G. tā kā autortiesības un blakustiesības stājas spēkā automātiski bez reģistrācijas prasībām; tā kā tādējādi dažādiem tiesību īpašniekiem

(autoriem, izpildītājiem, producentiem, izdevējiem un raidorganizācijām) tiek piešķirtas plašas ekskluzīvas tiesības, tostarp tiesības reproducēt darbus un citus tiesību objektus, kā arī tos pielāgot, izplatīt un publiskot;

H. tā kā Eiropas kultūras un radošās nozares ir ļoti daudzveidīgas, jo to līgumiskā prakse, vērtību ķēdes un ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargātā satura veidi ievērojami atšķiras; tā kā dažās nozarēs tiesību subjekti apvienojas, lai aizstāvētu savas intereses; tā kā darbi, ko rada šis daudzveidīgais dalībnieku loks, ir vienlīdz daudzveidīgi un tāpēc tiem var būt atšķirīgas vērtības;

I. tā kā autortiesībām ir jāiet kopsolī ar jauno tehnoloģiju attīstību gan juridiski, gan tehniski; tā kā digitālajā pasaulē izšķiroša nozīme būtu valstu autortiesību režīmu saskaņošanai;

J. tā kā *GenAI* ir MI veids, kas atšķirībā no citām MI sistēmām, kuras paredzētas galvenokārt klasificēšanai vai prognozēšanai, rada jaunu saturu, piemēram, tekstu, attēlus, mūziku, video un kodus, pamatojoties uz apmācību, kurā izmanto ļoti lielas datu kopas, no kurām tas apgūst modeļus un struktūras; tā kā *GenAI* rezultāti tiek radīti, izmantojot prognozes, kuru pamatā ir statistikas modeļi, kas parasti atdarina cilvēka radošumu un balstās uz jau esošu saturu, kurš var ietvert ar autortiesībām aizsargātus materiālus; tā kā, digitāli izmantojot šādu ar autortiesībām aizsargātu saturu, ir digitāli jāpielāgo ar autortiesībām aizsargāta satura aizsardzība;

K. tā kā MI izstrādei, ieviešanai un izmantošanai ir pilnībā jāatbilst pašreizējam tiesiskajam regulējumam; tā kā ir nepieņemami, ka šīs tehnoloģiju attīstības dēl tiek pārkāptas pašlaik noteiktās tiesības; tā kā pašreizējās sistēmas tiesību rezervēšanai (“atteikšanās”) uz saturu, kas aizsargāts ar autortiesībām, bieži vien ir nepraktiskas, tās var neaptvert visus attiecīgos tekstizraces un datizraces aktus un tām trūkst efektīvas īstenošanas un izpildes nodrošināšanai nepieciešamās pārredzamības; tā kā jaunu tehnoloģiju, piemēram, MI, izstrādei un iedibināto tiesību, tostarp autortiesību aktos nostiprināto tiesību, ievērošanai nevajadzētu būt savstarpēji izslēdzošām, bet drīzāk būtu jāvirza uz priekšu kopā;

L. tā kā ir pierādījumi par to, ka *GenAI* pakalpojumu sniedzēji plaši pārkāpj autortiesību noteikumus, tostarp neatļauti vāc darbus internetā, neievēro tiesību subjektu tekstizraces un datizraces tiesību atrunas, izmanto pirātiskus avotus, lai iegūtu darbus, un nepieprasa licences; tā kā šī tendence, kas ir nepārprotams autoru pamattiesību pārkāpums un vērtības piesavināšanās, kaitējot ES kultūras un informācijas nozarei, liecina, ka ir vajadzīgi stingri pasākumi, lai nodrošinātu, ka MI ekosistēma ES ir taisnīga un ētiska;

M. tā kā galvenie juridiskie jautājumi par mijiedarbību starp *GenAI* un autortiesībām un blakustiesībām ir šādi: vai ar autortiesībām

aizsargātu darbu un citu tiesību objektu izmantošana apmācības datu kopās ir likumīga saskaņā ar ES un dalībvalstu tiesību aktiem, kādam vajadzētu būt MI radīta satura juridiskajam statusam un kā nodrošināt pārredzamību, piekrišanu un taisnīgu atlīdzību autoriem un tiesību subjektiem, ja viņu aizsargātie darbi un citi tiesību objekti tiek izmantoti MI rezultātu radīšanā un izplatīšanā;

N. tā kā *GenAI*, masveidā un lēti veidojot saturu, kas atdarina cilvēka radošās darbības rezultātā radīto saturu, tieši konkurē ar autoru darbu, jo īpaši ar kultūras un mediju saturu; tā kā šī konkurence var izraisīt tiešsaistes satura kvalitātes pazemināšanos autoru neiesaistīšanās dēļ un līdz ar to arī vispārēju cilvēku kultūras un jaunrades samazināšanos;

O. tā kā šis jaunrades cilvēciskās dimensijas pakāpeniskas izzušanas risks par labu MI radītam saturam ne tikai apdraud radošās nozares ekonomisko dzīvotspēju, bet arī rada eksistenciālu risku Eiropas sabiedrībai un demokrātijai, jo tiek sapludinātas robežas starp patiesību un nepatiesību, priekšstatu par diskursu un tā autoriem, un izjauc kognitīvās spējas un kritisko domāšanu; tā kā Mākslīgā intelekta aktā (turpmāk “MI akts”) šie riski ir ņemti vērā, taču tas nevar būt pilnīgs bez stingras autortiesību un blakustiesību aizsardzības;

P. tā kā, lai nodrošinātu tiesību aktu pienācīgu izpildi un vienlīdzīgus konkurences apstākļus visā ES un starp MI nodrošinātājiem, ES un dalībvalstu noteikumi par autortiesībām un blakustiesībām ir vienādi jāpiemēro visiem MI nodrošinātājiem, kas ievieš produktus vai piedāvā pakalpojumus ES, neatkarīgi no to iedibinājuma vietas, jurisdikcijas, kurā notiek ar autortiesībām saistītās darbības, kas ir šo MI modeļu apmācības pamatā, un vietas, kur MI sistēmas radītais iznākums tiek izmantots ES; tā kā tāda pati prasība *mutatis mutandis* būtu jāpiemēro ne tikai MI modeļu nodrošinātājiem, kā pašlaik noteikts MI akta 53. pantā, bet arī tiem MI sistēmu nodrošinātājiem vai uzturētājiem, kas veic jebkādu turpmāku satura izmantošanu inferences, izguves papildinātas ģenerēšanas vai precizēšanas vajadzībām; tā kā jaunu licences līgumu noslēgšanu nevajadzētu nepareizi interpretēt kā kompensāciju par iepriekš veiktu ar autortiesībām aizsargāta satura neatļautu izmantošanu;

Q. tā kā ikvienam MI nodrošinātājam, kas laiž ES tirgū vispārīga lietojuma MI modeli, ir jāsaglabā atbildība par to, lai pirms jebkādas ar autortiesībām saistītas darbības veikšanas attiecīgās dalībvalsts teritorijā tiktu pārbaudīts, vai tā autortiesību politikā iekļautie pasākumi, kā izklāstīts vispārīga lietojuma MI prakses kodeksā, atbilst tam, kā dalībvalstis īsteno ES tiesību aktus autortiesību un blakustiesību jomā, jo pretējā gadījumā var iestāties atbildība saskaņā ar ES tiesību aktiem autortiesību un blakustiesību jomā;

R. tā kā prakses kodeksa ievērošana ir tikai brīvprātīga un ne visi MI

nodrošinātāji to ir parakstījuši, jo īpaši tā autortiesību nodaļu;

S. tā kā MI apmācības, ieviešanas un piedāvājumu globālais raksturs un eksponenciālais temps, no vienas puses, un ar autortiesībām un blakustiesībām saistīto noteikumu teritoriālā piemērošana, no otras puses, rada šķēršļus licences saņemšanai saistībā ar attiecīgajām tiesībām un tam, lai MI produktus un pakalpojumus darītu pieejamus ES tirgū saskaņā ar minētajiem noteikumiem un tiesībām, līdzīgi kā digitālajā laikmetā bez MI, taču ar krasu pieaugumu;

T. tā kā judikatūra par autortiesību aizsargāta satura nelikumīgu izmantošanu MI modeļu apmācībai joprojām ir ierobežota, tomēr tuvākajā nākotnē ir gaidāmi vairāki tiesas nolēmumi, jo dažādi tiesību subjekti ES un citās pasaules daļās ir cēluši prasības tiesā pret konkrētiem MI nodrošinātājiem;

U. tā kā ir jāprecizē juridiskie nosacījumi, saskaņā ar kuriem var veikt *GenAI* apmācību, kas ir īpaša izmantošanas forma;

V. tā kā kvalitatīvas cilvēka radītas (nesintētiskas) un visaptverošas apmācības datu kopas ir būtiskas gan pētniecībai, gan *GenAI* sistēmu efektīvai komerciālai izstrādei, kā arī kvalitatīvu un uzticamu *GenAI* sistēmu rezultātu nodrošināšanai; tā kā tāpēc, lai veicinātu inovāciju, nodrošinātu tehnoloģisko un kultūras suverenitāti, saglabātu ES konkurētspēju strauji mainīgajā globālajā MI vidē un aizsargātu Eiropas kultūras un radošās nozares, ir būtiski nodrošināt šādu datu kopu likumīgu izveidi un izmantošanu ES, izslēdzot pirātiskus, neatļautus vai citādi nelikumīgus materiālus;

W. tā kā Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma biroja (*EUIPO*) Autortiesību zināšanu centra izveide būtu savlaicīga un atzinīgi vērtējama iniciatīva, kuras mērķis ir sniegt noderīgu un uzticamu informāciju par autortiesībām un stiprināt mijiedarbību starp autortiesību un blakustiesību īpašniekiem un pārstāvjiem un ieinteresētajām personām, kas darbojas jauno tehnoloģiju, jo īpaši *GenAI*, jomā;

X. tā kā tiesību subjektiem vajadzētu būt iespējai izmantot rīkus, kas tiem ļauj efektīvi izslēgt savu darbu izmantošanu MI apmācībā ierobežotā skaitā standartizētu mašīnlasāmu formātu, kurus potenciāli pārvalda un uzskaita *EUIPO*, tādējādi ļaujot faktiski izslēgt reģistrētus darbus no automatizētas datu pārmeklēšanas un nodrošinot juridisko noteiktību gan tiesību subjektiem, gan MI nodrošinātājiem;

Y. tā kā visiem *GenAI* modeļu un sistēmu nodrošinātājiem vai uzturētājiem būtu jānodrošina pārredzamība attiecībā uz visu ar autortiesībām aizsargāto saturu, ko izmanto minēto modeļu un sistēmu apmācīšanai, neatkarīgi no jurisdikcijas, kurā tikušas veiktas ar autortiesībām saistītās darbības, kas ir *GenAI* modeļu apmācības pamatā; tā kā ir jānodrošina, ka šī pārredzamība ietver detalizētu

sarakstu, kurā norādīta katra apmācībā izmantotā ar autortiesībām aizsargātā satura vienība; tā kā tāda pati prasība *mutatis mutandis* būtu jāpiemēro ne tikai MI modeļu nodrošinātājiem, kā pašlaik noteikts MI akta 53. pantā, bet arī MI sistēmu nodrošinātājiem vai uzturētājiem, kas veic jebkādu turpmāku šāda satura izmantošanu citiem nolūkiem, tostarp inferences, izguves papildinātas ģenerēšanas vai precizēšanas vajadzībām; tā kā tādi lietojumi kā inference un izguves papildināta ģenerēšana būtībā notiek pastāvīgi un reāllaikā; tā kā šādos gadījumos pārredzamībai būtu jāietver pārmeklēšanas darbība, saskaņā ar kuru, no vienas puses, pārmeklētājiem ir jāidentificē sevi tīmekļa operatoriem un, no otras puses, MI nodrošinātājiem vai uzturētājiem ir jāuztur detalizēta uzskaite par savām veiktajām pārmeklēšanas darbībām; tā kā gadījumos, kad MI sistēmas apstrādā lietotāju vaicājumus, būtu jāpiemēro pieņēmums, ka saturs ir pārmeklēts, tostarp inferences un izguves papildinātas ģenerēšanas nolūkos; tā kā saskaņā ar ES tiesību aktiem tikai informācija par trešo personu saturu, ko izmanto MI un *GenAI* nodrošinātāji un uzturētāji, nav uzskatāma par komercnoslēpumu;

Z. tā kā šādu pārredzamību varētu veicināt, izmantojot uzticamu starpnieku, piemēram, *EUIPO*, kas būtu atbildīgs par tiesību subjektu informēšanu par viņu satura izmantošanu, tādējādi ļaujot viņiem izvirzīt prasības saistībā ar tā izmantošanu apmācībai; tā kā šādam starpniekam būtu jāpiešķir nepieciešamās pilnvaras un resursi, lai novērtētu, vai nodrošinātāji un uzturētāji pilnībā ievēro savus pārredzamības pienākumus;

AA. tā kā pārredzamību varētu arī panākt, ļaujot tiesību subjektiem savos darbos un citos aizsargātos tiesību objektos ievietot ūdenszīmi un pieprasot MI nodrošinātājiem neizdarīt nekādas izmaiņas šādās ūdenszīmēs un darīt pieejamus meklēšanas rīkus, kas ļauj atklāt šādas ūdenszīmes MI apmācībā izmantotajos materiālos;

AB. tā kā papildus pārredzamības pienākumam attiecībā uz darbiem, kas aizsargāti ar autortiesībām, un citiem aizsargātiem tiesību objektiem ir jāizveido mehānisms, saskaņā ar kuru noteiktos apstākļos MI modeļu un sistēmu nodrošinātāju vai uzturētāju nespēja nodrošināt pilnīgu pārredzamību radītu apstrīdamu prezumpciju, ka ikviens attiecīgais ar autortiesībām aizsargātais darbs vai cits aizsargāts tiesību objekts ir izmantots apmācības, inferences vai izguves papildinātas ģenerēšanas nolūkos, tādējādi radot visas piemērojamās juridiskās sekas saskaņā ar Savienības un valstu tiesību aktiem attiecībā uz autortiesību vai blakustiesību pārkāpumiem; tā kā gadījumos, kad tiesa, pamatojoties uz šādu prezumpciju vai iesniegtajiem pierādījumiem, lemj par labu tiesību subjektam vai tiesību subjektus pārstāvošām organizācijām, visas saprātīgās un samērīgās juridiskās izmaksas un citi izdevumi būtu jāsedz MI nodrošinātājam;

AC. tā kā preses nozarei ir būtiska nozīme demokrātijas un demokrātisko struktūru aizsardzībā ES; tā kā ir būtiski nodrošināt, ka *GenAI* modeļi un sistēmas neiesaistās selektīvā apstrādē, kas dod priekšroku konkrētām publikācijām salīdzinājumā ar citām publikācijām, tādējādi saglabājot informācijas plurālismu un objektivitāti; tā kā *GenAI* modeļi un sistēmas ir jāizstrādā tā, lai iekļautu un ņemtu vērā visu preses publikāciju spektru, saglabājot publiskajā diskursā tādas demokrātiskas pamatvērtības kā daudzveidība un taisnīgums; tā kā ir jānosaka skaidri kvalitātes standarti *GenAI* modeļiem un sistēmām;

AD. tā kā pārredzamība attiecībā uz MI sistēmu radīto iznākumu ir būtiska, lai saturu varētu pienācīgi klasificēt kā "MI radītu" vai "cilvēka radītu" atkarībā no tā, vai iznākums atbilst noteiktajiem autortiesību aizsardzības kritērijiem; tā kā šādai klasifikācijai ir būtiskas juridiskas sekas, tostarp attiecībā uz autortiesību aizsardzības piemērojamību un tiesību un saistību noteikšanu; tā kā iedzīvotāju uzticēšanos MI var veidot tikai uz tiesisko regulējumu, kas nodrošina, ka jebkura MI sistēma, kas tiek nodota ekspluatācijā, pilnībā ievēro Līgumus, Hartu un sekundāros ES tiesību aktus un atbilst tiem;

AE. tā kā *GenAI* radīto iznākumu juridiskā režīma ziņā ES autortiesību aktu pamatā joprojām ir cilvēka autorības principi; tā kā saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas iedibināto judikatūru jēdziens "darbs" ietver divus kumulatīvus nosacījumus: pirmkārt, tam ir jābūt oriģinālam tiesību objektam, kas atspoguļo paša autora intelektuālo jaunradi, un, otrkārt, jaunradei ir jābūt izteiktai tā, lai to varētu pietiekami precīzi un objektīvi identificēt;

AF. tā kā *GenAI* arvien vairāk tiek izmantots kā instruments, lai palīdzētu īstenot autortiesības un blakustiesības; tā kā Komisijai būtu jānodrošina, ka uz *GenAI* izmantošanu autortiesību prasību izpildei attiecas efektīvi aizsardzības pasākumi, tostarp aizsardzības pasākumi pret ļaunprātīgu izmantošanu, nodrošinot pamattiesību, jo īpaši vārda brīvības un preses brīvības, pilnīgu ievērošanu;

AG. tā kā nekonsekventi starptautiskie noteikumi par MI radīta satura atbilstību autortiesību aizsardzībai apdraud intelektuālā īpašuma tiesību globālo saskaņotību un var izraisīt regulējuma arbitrāžu vai apdraudēt ES radošo un MI nozaru konkurētspēju; tā kā starptautiskā konverģence un globāla tiesiskā regulējuma izveide nodrošinātu efektīvāku un saskaņotāku alternatīvu pašreizējai juridisko pieeju sadrumstalotībai; tā kā ārējam politiskajam spiedienam nevajadzētu ietekmēt ES regulējumu MI un autortiesību jomā; tā kā šajā kontekstā ES ir jāpiedāvā spēcīga un vienota reakcija, lai nodrošinātu sava iekšējā tirgus darbību, aizsargātu savu darbaspēku un konkurētspēju, stiprinātu savu tehnoloģisko autonomiju un noteiktu globālus standartus intelektuālā īpašuma jomā;

AH. tā kā, lai nodrošinātu ES tiesību aktu pienācīgu īstenošanu attiecībā uz visiem ģeneratīvā MI pakalpojumiem un novērstu to, ka neatbilstības dēļ trešo valstu pakalpojumu sniedzēji gūst negodīgas konkurences priekšrocības, ir būtiski, lai noteikumi, kas aizsargā un īsteno autoru tiesības ES un valstu līmenī, tiktu efektīvi piemēroti visiem pakalpojumiem, kas pieejami ES tirgū; tā kā pieaugošā varas koncentrācija dažu lielu trešo valstu uzņēmumu rokās palielina ES stratēģisko atkarību un vājina Eiropas autoru un Eiropas preses spēju izmantot un īstenot savas tiesības; tā kā, ciktāl to atļauj ES un starptautiskās tiesības, autortiesību aizsardzības teritorialitātes princips ir jāpielāgo ģeneratīvā MI sistēmu apmācībai, lai nodrošinātu, ka uz Eiropas satura izmantošanu attiecas ES tiesību akti pat tad, ja šāda apmācība notiek ārpus ES, kas ir būtiski, lai garantētu taisnīgu atlīdzību Eiropas autoriem un tiesību subjektiem un aizsargātu ES kultūras un jaunrades dzīvotspēju, kā arī nodrošinātu godīgu konkurenci starp Eiropas un trešo valstu *GenAI* sistēmu nodrošinātājiem; tā kā šīm prasībām neatbilstošu *GenAI* sistēmu darbība Eiropas Savienībā būtu jāaizliedz un šie principi būtu stingri jāīsteno;

AI. tā kā *GenAI* straujā attīstība ir ievērojami palielinājusi iespējas radīt un izplatīt reālistiskus manipulētus digitālos attēlus, audio vai video saturu, tostarp mākslinieku darbus un priekšnesumus, kas atgādina vai atdarina reālus cilvēkus un ko dēvē par "dziļviltojumiem", kuri maldinoši šķiet autentiski vai patiesi; tā kā šāda satura ļaunprātīga izmantošana apdraud šo cilvēku identitāti un personību, tostarp viņu ķermeni, sejas elementus un balsi,

1. norāda uz līdzšinējām neskaidrībām *CDSM* direktīvas piemērošanā saistībā ar *GenAI* apmācību un iesaka ātri precizēt tās piemērošanu un īstenošanu;

2. uzskata, ka spēkā esošie autortiesību akti nav pietiekami, lai risinātu ar autortiesībām aizsargātu materiālu licencēšanas problēmu attiecībā uz *GenAI*; aicina izstrādāt papildu tiesisko regulējumu, lai precizētu *GenAI* licencēšanas noteikumus un novērstu iespējamos spēkā esošo autortiesību aktu pārkāpumus; uzstāj, ka šādā regulējumā būtu jāiekļauj noteikumi, kas nodrošina efektīvu *GenAI* nodrošinātāju sadarbību ar autoriem un citiem tiesību subjektiem, tostarp funkcionējošu licencēšanas tirgu, kas atjauno tiesību subjektu spēju aizstāvēt savas intereses, un dzīvotspējīgus aizsardzības risinājumus;

3. atgādina, ka visiem izņēmumiem no spēkā esošajām tiesībām saskaņā ar autortiesību *acquis*, tostarp attiecībā uz MI, ir jāatbilst trīs posmu pārbaudei saskaņā ar Informācijas sabiedrības direktīvas 5. panta 5. punktu un Bernes konvenciju; norāda, ka jēdziens "likumīga piekļuve" neietver darbu pirātiskas un nelikumīgas kopijas;

4. aicina Komisiju nodrošināt, ka saskaņā ar Hartas 13. pantā ietverto principu netiek ierobežotas darbības, ko veic zinātniskās pētniecības vai izglītības nolūkos, jo īpaši pētniecības organizācijas un kultūras mantojuma iestādes, vai nekomerciālu inovāciju ietvaros; mudina Komisiju nodrošināt, ka netiek ierobežota no šīm darbībām izrietošo pētniecības rezultātu komerciāla izmantošana, ar nosacījumu, ka no tiesību subjektiem ir saņemtas atbilstošas atļaujas;

5. ***atkārtoti norāda, ka tiesību subjektiem, jo īpaši preses un ziņu mediju nozarē, konkrētāk, preses izdevējiem, žurnālistiem un ziņu redaktoriem, ir jābūt pilnīgai kontrolei pār to, kā MI sistēmas un modeļi digitāli izmanto viņu saturu apmācības nolūkos; uzsver, ka šīs kontroles pamatā vajadzētu būt stabilai un funkcionējošai iespējai izslēgt šādu izmantošanu MI sistēmās un modeļos, pamatojoties uz pilnīgu pārredzamību un pirmdokumentāciju attiecībā uz trešo personu satura izmantošanu;***

6. ***turklāt uzskata, ka minētajiem tiesību subjektiem ir jābūt pilnīgai kontrolei pār sava satura izmantošanu mērķiem, kas nav MI apmācība, piemēram, inferencei un izguves papildinātai ģenerēšanai, izmantojot tādas sistēmas kā lietotnes, vai izmantošanu mērķiem, kas veicina MI radītus, konkurējošus piedāvājumus tiesību subjektu primārajos tirgos; uzskata, ka aizsargāta satura izmantošana šādiem mērķiem, kas nav apmācība, var notikt tikai ar tiesību subjektu nepārprotamu piekrišanu; ierosina Komisijai izpētīt, kā preses izdevējiem, žurnālistiem un ziņu redaktoriem paredzētās papildu tiesības un citas saistītās tiesības, arī ziņu mediju producentiem un ziņu raidorganizācijām, varētu attiecināt arī uz šiem mērķiem; uzskata, ka šādas atlīdzības tiesības var pārvaldīt arī saskaņā ar brīvprātīgu kolektīvās licencēšanas sistēmu, kurā varētu paredzēt prezumpciju par kolektīvo tiesību pārvaldību tiesību subjektu vārdā attiecībā uz to satura lietojumiem, kas saistīti ar MI, neskarot tiesību subjektu tiesības izvēlēties individuālu licencēšanu;***

7. mudina Komisiju izpētīt iespēju aizsargāt preses un ziņu mediju nozari, kuras pakalpojumus MI sistēmas atkārtoti un pilnībā izmanto, un novērtēt un attiecīgā gadījumā ierosināt mehānismus, kas nodrošina, ka *GenAI* modeļu vai sistēmu nodrošinātāji, kuri pierādāmi novirza plūsmu un ieņēmumus no preses un ziņu medijiem, atlīdzina šādiem medijiem zaudējumus taisnīgā, samērīgā un nediskriminējošā veidā, īpašu uzmanību pievēršot vietējiem un reģionālajiem medijiem, lai aizsargātu mediju plurālismu, daudzveidību un demokrātisko diskursu ES un tās dalībvalstīs;

8. norāda, ka *GenAI* arvien vairāk tiek izmantots, lai apkopotu vai prezentētu ziņu saturu, un ka tam ir tālejoša ietekme uz piekļuvi informācijai un tās daudzveidību; aicina Komisiju un dalībvalstis nodrošināt ES tiesību aktu pilnīgu izpildi, lai novērstu šo parādību; uzsver, ka šādām sistēmām būtu jāatbalsta un jāveicina Eiropas Mediju brīvības akta[17] pamatā esošie principi, jo īpaši mediju plurālisms un informācijas daudzveidība; uzsver, ka ir pienācīgi jāīsteno Digitālo pakalpojumu akta 34. pants, ja šādi pakalpojumu sniedzēji ir noteikti par ļoti lielām tiešsaistes platformām vai

---

[17] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1083 (2024. gada 11. aprīlis), ar ko izveido vienotu satvaru mediju pakalpojumiem iekšējā tirgū un groza Direktīvu 2010/13/ES (Eiropas Mediju brīvības akts), OV L, 2024/1083, 17.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj.

meklētājprogrammām, nodrošinot, ka tiek pienācīgi novērsti sistēmiskie riski mediju brīvībai un plurālismam; turklāt aicina Komisiju ātri novērst jebkādus Digitālo tirgu akta pārkāpumus attiecībā uz vārtziņu iespējamu praksi piešķirt sev priekšrocības, kas dod labumu to MI pakalpojumiem un kaitē godīgai konkurencei ar komerciālajiem lietotājiem;

9. aicina Komisiju, apspriežoties ar kolektīvā pārvaldījuma organizācijām, attiecīgā gadījumā veicināt brīvprātīgu kolektīvās licencēšanas līgumu izveidi katrā nozarē, lai ātri izveidotu darbspējīgu licencēšanas tirgu, kas nodrošina līdzsvarotu un efektīvu sistēmu, panākot taisnīgu atlīdzību tiesību subjektiem, vienlaikus ļaujot MI nodrošinātājiem piekļūt kvalitatīviem apmācības datiem; mudina Komisiju nodrošināt, ka šādi kolektīvās licencēšanas līgumi ir pieejami visām ieinteresētajām personām, tostarp individuāliem autoriem un MVU, veicinot labticīgas sarunas un pārredzamību; atgādina, ka ir jāievēro tiesību subjektu atteikšanās ļaut izmantot savu saturu apmācības nolūkos;

10. aicina Komisiju nodrošināt juridisko noteiktību gan tiesību subjektiem, gan MI nodrošinātājiem un novērtēt tādu rīku nepieciešamību un iespējamību, kas ļauj tiesību subjektiem efektīvi izslēgt savu darbu izmantošanu no MI apmācības ierobežotā skaitā mašīnlasāmu standartizētu formātu, ko pārvalda uzticams starpnieks; ierosina padarīt *EUIPO* par uzticamu starpnieku, kas pārvalda un uzskaita izņēmumus un var atsaukties uz citiem jau pastāvošiem izņēmumu katalogiem; uzsver, ka dalībai jebkurā jaunā mehānismā vajadzētu būt vienkāršai un rentablai un tai nevajadzētu padarīt par spēkā neesošiem vai ignorēt iepriekš paustos atteikumus, vienlaikus nodrošinot MI nodrošinātājiem visaptverošu rīku, ar ko nodrošināt autortiesību ievērošanu; uzskata, ka šādu mehānismu izveide būtu jāizstrādā un jānovērtē, apspriežoties ar skartajām ieinteresētajām personām, jo īpaši tiesību subjektiem, MI nodrošinātājiem un to attiecīgajām pārstāvības organizācijām;

11. iesaka Komisijai arī uzticēt *EUIPO* atbildību par nozares brīvprātīgas licencēšanas procesa atbalstīšanu, lai racionalizētu attiecības starp *GenAI* nodrošinātājiem un tiesību subjektiem, izveidojot darboties spējīgu, inovācijai labvēlīgu satvaru, kas atbalsta ES konkurētspēju un nepamatoti nekavē MI tehnoloģiju izstrādi, neradot nesamērīgu administratīvo slogu un neapdraudot ekskluzīvo tiesību izpildāmību;

12. aicina Komisiju ierosināt pārredzamības un pirmdokumentācijas nodrošināšanas prasību attiecībā uz darbu, kas aizsargāti ar autortiesībām, vai citu aizsargātu tiesību objektu izmantošanu ES tirgū pieejamo vispārīga lietojuma MI modeļu un sistēmu nodrošinātājiem un ieviesējiem, tostarp attiecībā uz atteikšanās tiesību ievērošanu uzticamam starpniekam, piemēram, *EUIPO*; iesaka Komisijai turpināt sadarboties ar MI nodrošinātājiem un attiecīgajām ieinteresētajām personām, lai uzlabotu apmācības datu

veidni; uzskata, ka tādiem mērķiem kā inference un izguves papildināta ģenerēšana, kam nepieciešama nepārtraukta pārmeklēšana reāllaikā, pārredzamība būtu jāpapildina ar pārmeklētāju pienākumu nodrošināt, ka tīkla operators var tos identificēt, un MI uzņēmumu pienākumu uzturēt detalizētu uzskaiti par visām veiktajām pārmeklēšanas darbībām, pienācīgi ņemot vērā nepieciešamību aizsargāt komercnoslēpumus un konfidenciālu uzņēmējdarbības informāciju un nodrošinot pienācīgu līdzsvaru starp šādu aizsardzību un pārredzamības pienākumu efektīvu īstenošanu; ***uzsver, ka digitālā ūdenszīme, kas ietver paraksta, koda vai konkrētas informācijas diskrētu ievadīšanu tieši aizsargātā saturā — tekstā, attēlā, video vai audio — ir inovatīvs un stabils instruments autortiesību un blakustiesību aizsardzībai; uzsver, ka Komisijai ir arī jāveicina pētniecība un standartu izstrāde inovatīviem tehnoloģiskiem risinājumiem, kas uzlabo spēju pārbaudīt datu kopu informāciju, tostarp kriptogrāfiskās ūdenszīmes; uzskata, ka nevienam jaunam atteikšanās mehānismam nevajadzētu padarīt par spēkā neesošām iepriekš paustās atteikšanās;***

13. uzskata, ka tiesiskais regulējums, kas reglamentē *GenAI* apmācību par darbiem un citiem objektiem, kurus aizsargā autortiesības un blakustiesības, nebūtu jāievieš, ja netiek nodrošināta pilnīga pārredzamība attiecībā uz šādu datu izmantošanu un autoru tiesību efektīvu aizsardzību un īstenošanu, kas atjaunotu autoru absolūtās tiesības nodrošināt viņu pilnīgu spēju aizstāvēt savas intereses, lai saņemtu pienācīgu un samērīgu atlīdzību;

14. uzsver, ka vispārīga lietojuma MI prakses kodekss, pamatnostādnes un veidnes būtu jāpārskata un jāuzskata par pastāvīgiem dokumentiem, kas regulāri jāatjaunina, lai risinātu jaunas problēmas autortiesību aizsardzības un MI izstrādes jomā; norāda, ka šis prakses kodekss ir pagaidu instruments, ar ko pierādīt atbilstību MI aktam, līdz tiks izstrādāti saskaņoti standarti, kā uzsvērts Eiropas Mākslīgā intelekta biroja 2025. gada 18. jūlijā publicētajās pamatnostādnēs; atzinīgi vērtē vispārīga lietojuma MI prakses kodeksa nodaļā par autortiesībām norādīto rīcības virzienu, tostarp saistības attiecībā uz datu kopu dokumentāciju, atteikšanās iespēju un sūdzību izskatīšanu, vienlaikus norādot uz atlikušajiem trūkumiem; aicina Eiropas Mākslīgā intelekta biroju stingri īstenot šos noteikumus un sekmēt darbu pie tā, lai sasniegtu ES augstākos standartus attiecīgo prasību efektīvai izpildei, un mudina parakstītājus pieņemt publisku autortiesību politiku un izmantot pieejamu, laikā ierobežotu sūdzību mehānismu, kas tiesību subjektiem nodrošina efektīvu tiesisko aizsardzību;

15. iesaka Komisijai neatkarīgi no plānotās autortiesību regulējuma un *CDSM* direktīvas pārskatīšanas un pirms tās sākšanas, kā arī bez iepriekšpieņēmuma par tiesību aktu pārskatīšanu steidzami veikt rūpīgu novērtējumu un ātri rast risinājumu jautājumā par to, vai, īstenojot spēkā esošo ES autortiesību *acquis*, tiek pienācīgi novērsta juridiskā nenoteiktība un ietekme uz konkurenci saistībā ar aizsargātu darbu un citu tiesību objektu izmantošanu *GenAI* sistēmu apmācībai, teritorialitātes ietekmi, citu publiski pieejamu resursu,

piemēram, tiešsaistes enciklopēdiju, bibliotēku un arhīvu, ilgtspēju, kā arī tāda MI radīta satura izplatīšanu, kas var aizstāt cilvēka radītu izpausmi; uzsver, ka šis novērtējums būtu jāveic, izmantojot holistisku pieeju, ņemot vērā visu ieinteresēto personu, tostarp pētnieku, universitāšu, bibliotēku, kultūras organizāciju, Eiropas MI izstrādātāju, tostarp jaunuzņēmumu, ziņu kanālu un radošās nozares, vajadzības saistībā ar MI izmantošanu un izstrādi;

16. apstiprina, ka saskaņā ar ES un starptautiskajām tiesībām un lai nodrošinātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus starp ES un ārpus ES bāzētiem *GenAI* pakalpojumiem, garantējot pienācīgu aizsardzību un taisnīgu atlīdzību autoriem par viņu darbu izmantošanu, uzlabojot šādu darbu licencēšanu un galu galā veicinot ES kultūras vitalitāti, teritorialitātes princips būtu jāinterpretē tā, ka, kad ģeneratīvā MI modeļi un sistēmas tiek laisti vai darīti pieejami ES tirgū, ES autortiesību akti, kā atgādināts MI akta 106. apsvērumā, ir piemērojami neatkarīgi no jurisdikcijas, kurā tiek īstenoti ar autortiesībām saistītie akti, kas ir minēto *GenAI* modeļu un sistēmu apmācības pamatā, kā rezultātā, ja autortiesības netiek ievērotas, minētos modeļus un sistēmas ir aizliegts laist vai darīt pieejamus ES tirgū;

17. turklāt iesaka šādu novērtējumu veikt ar mērķi saglabāt satvaru, kurā tiek nodrošināta pārredzamība attiecībā uz darba, kas aizsargāts ar autortiesībām, vai citu aizsargātu tiesību objektu izmantošanu un kurā taisnīgi un samērīgi atlīdzības mehānismi par šādu izmantošanu ļauj radīt resursus, kas vajadzīgi Eiropas mākslas un jaunrades uzplaukumam MI virzītas globālas pārveides kontekstā un publiskās informācijas ekosistēmas ilgtspējai; uzsver, ka ir steidzami jānodrošina šie apstākļi, lai novērstu pieaugošo risku, ka cilvēka radošums pakāpeniski izzūd par labu MI sistēmu radītam saturam;

18. norāda, ka tiek izmantotas *GenAI* sistēmas, kas lielā mērā paļaujas uz aizsargātu saturu un reproducē to bez šādas izmantošanas skarto tiesību subjektu atļaujas vai kompensācijas, jo īpaši tad, ja tās ir integrētas meklētājprogrammās vai citos digitālajos pakalpojumos, kas ļauj bieži vien reāllaikā un par robežizmaksām radīt saturu, kas aizskar oriģināldarbus un citus aizsargātus tiesību objektus, attiecībā uz kuriem modeļi ir apmācīti vai attiecībā uz kuriem šādi modeļi veikuši rasmošanu, tostarp reāllaikā; pauž satraukumu par to, ka šādas prakses rezultātā, tostarp gadījumos, kad vārtziņi nelikumīgi piešķir sev priekšrocības, var tikt nodrošināti produkti un sniegti pakalpojumi, kas tieši un negodīgi konkurē ar tiesību turētāju produktiem un pakalpojumiem;

19. atgādina, ka brīvprātīga licencēšana neatkarīgi no tā, vai tā ir individuāla vai kolektīva, ir radošo nozaru panākumu pamatā, nodrošinot elastību izvēlēties vispiemērotāko modeli katram lietojumam, vienlaikus uzsverot, ka tiesību subjektiem ir jāsaglabā

brīvība noteikt, vai licencēt savus darbus ģeneratīvā MI sistēmām, un noteikt atbilstošu atlīdzību, lai aizsargātu nozaru daudzveidību un novērstu tirgus izkropļojumus, kas varētu apdraudēt radošo nozaru un Eiropas preses dzīvotspēju;

20. prasa izveidot saskaņotu un funkcionējošu licencēšanas sistēmu attiecībā uz tāda satura izmantošanu, kas aizsargāts ar autortiesībām vai blakustiesībām, lai autori varētu saņemt taisnīgu atlīdzību par to, ka viņu ar autortiesībām aizsargāto saturu izmanto *GenAI* modeļi; mudina MI modeļu nodrošinātājus saņemt licences no tiesību subjektiem un uzsver, ka efektīva un visaptveroša pārredzamība attiecībā uz darbiem un saturu, kas aizsargāti ar autortiesībām un ko izmanto MI modeļu apmācībai, ir būtisks priekšnoteikums šāda tirgus attīstībai; šajā sakarā iesaka stiprināt izpildes un pārredzamības pienākumus MI izstrādātājiem, kas izmanto šādu saturu;

21. aicina Komisiju pārbaudīt, vai ir iespējams risinājums, kā nekavējoties, taisnīgi un samērīgi atlīdzināt par to, ka vispārīga lietojuma MI modeļu un sistēmu nodrošinātāji iepriekš ir izmantojuši ar autortiesībām aizsargātus darbus, ja attiecībā uz tāda satura izmantošanu, kuru aizsargā autortiesības vai blakustiesības, vēl nav bijis iespējams izveidot licencēšanas tirgu, un šādu pienākumu piemērot, līdz tiek uzlabotas šajā ziņojumā paredzētās reformas; šajā sakarībā iebilst pret jebkādu priekšlikumu regulējumam, kura pamatā būtu MI nodrošinātāju globālas licences iegūšana savu *GenAI* modeļu apmācībai apmaiņā pret vienotas likmes maksājumu; uzskata, ka ar autortiesībām vai blakustiesībām aizsargāta satura vērtībai ir jābūt samērīgai un noteiktai, pamatojoties uz attiecīgiem faktoriem, labticīgi risinot sarunas starp tiesību subjektiem vai to pārstāvjiem un MI nodrošinātājiem;

22. mudina Komisiju un EUIPO koordinēt centienus palielināt MI izstrādātāju un nodrošinātāju informētību par autortiesībām, kas var ietvert atbilstības kontrolsarakstus, juridiskās un tehnoloģiskās rīkkopas un tehniskos norādījumus, kā arī veicināt autortiesību īpašnieku informētību, sniedzot noderīgu un uzticamu informāciju par autortiesībām;

23. atzinīgi vērtē EUIPO Autortiesību zināšanu centra izveidi, jo tam būs būtiska nozīme, virzot autortiesību izmantošanu GenAI laikmetā, palielinot informētību, veicinot juridisko skaidrību un sekmējot līdzsvarotu satvaru, kas atbalsta jaunradi, inovāciju, kultūras saglabāšanu un Eiropas konkurētspēju;

24. aicina Komisiju ierosināt izveidot apstrīdamu prezumpciju, ka attiecībā uz jebkuru Savienības tirgū laistu ģeneratīvu MI modeli vai sistēmu darbi un citi tiesību objekti, kas aizsargāti ar autortiesībām vai blakustiesībām, ir izmantoti apmācības, inferences vai izguves papildinātas ģenerēšanas nolūkos, ja nav pilnībā izpildīti šajā

rezolūcijā noteiktie pārredzamības pienākumi; turklāt iesaka, ka gadījumā, ja tiesību subjekts vai tiesību subjektus pārstāvoša organizācija, pamatojoties uz šo prezumpciju vai iesniedzot pierādījumus, gūst panākumus tiesvedībā, visas saprātīgās un samērīgās juridiskās izmaksas un citas izmaksas, kas radušās, īstenojot šādas tiesības, attiecīgā gadījumā jāsedz MI modeļa vai sistēmas nodrošinātājam;

25. uzstāj, ka saturam, ko pilnībā radījis MI un kas neatbilst noteiktajiem autortiesību aizsardzības kritērijiem, arī turpmāk nevajadzētu būt tiesīgam uz autortiesību aizsardzību un ka ir skaidri jānosaka šādu rezultātu publiskā domēna statuss;

26. mudina Komisiju izpētīt pasākumus, lai, radot GenAI rezultātus, novērstu reproducēšanas, publiskošanas un izziņošanas sabiedrībai tiesību pārkāpumus, ar noteikumu, ka šādu pasākumu rezultātā netiek liegts radīt tādus GenAI rezultātus, kas ietver darbus vai citus tiesību objektus un nepārkāpj to autortiesības un blakustiesības, tostarp privātas izmantošanas, citēšanas, kritikas, apskata, karikatūras, parodijas un stilizācijas, kā arī nejaušas iekļaušanas nolūkiem;

27. aicina Komisiju izpētīt pasākumus personu aizsardzībai pret manipulēta un MI radīta digitālā attēla, audio vai video satura, tostarp mākslinieku darbu un priekšnesumu, izplatīšanu, atdarinot viņu personiskās īpašības (dziļviltojumi) bez piekrišanas; uzsver, ka digitālo pakalpojumu sniedzējiem ir jābūt skaidram pienākumam vērsties pret šādu personas tiesību uz savu ķermeni, sejas elementiem un balsi, kā arī intelektuālā īpašuma tiesību nelikumīgu izmantošanu;

28. uzsver, ka ir skaidri jāmarķē saturs, ko pilnībā radījis MI, ar mērķi uzraudzīt, kā platformas, kas piedāvā radošu saturu, īsteno pārredzamības pienākumus, lai atklātu MI radītu saturu un brīdinātu par to savus lietotājus; aicina Komisiju nekavējoties izdot ES prakses kodeksu par satura marķēšanu;

29. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Padomei, Komisijai, kā arī dalībvalstu valdībām un parlamentiem.